

Darování, koupě I

Doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph.D.

Obecné členění smluvních závazků – dle obsahu

- obsah závazku X právní důvod vzniku
 - srov. formulaci skupinového nadpisu

OZ:

1. Převedení věci do vlastnictví jiného
 - Darování
 - Koupě
 - Směna
2. Přenechání věci k užití jinému
 - Výprosa
 - Výpůjčka
 - Nájem
 - Pacht
 - Licence
 - Zápůjčka
 - Úvěř

3. Závazky k činnosti nebo k výsledku činnosti

- Výkon závislé práce
- Schovací smlouvy
- Smlouvy příkazního typu
- Zájezd
- Převážní smlouvy
- Dílo
- Péče o zdraví (Pb.: souhrnná kategorie)
- Kontrolní činnost
- Účet, jednorázový vklad, akreditiv, inkaso
- Zaopatřovací smlouvy
- Společnost a tichá společnost
- Odvážné smlouvy

Členění dle způsobu vzniku

- smluvní závazky
- závazky z jednostranného právního jednání
 - veřejný příslib
 - slib odškodnění
- ze zákona
- z rozhodnutí orgánu veřejné moci

Darování

Osnova - darování

1. Pojem darování
2. Zvláštní požadavky na platnost darování
3. Speciální případy darování
 - a) Odměnové darování
 - b) Vzájemné darování
 - c) Darování podpory
 - d) Darování s příkazem
4. Změna okolností
5. Odpovědnost za vady při darování
6. Odvolání daru
 - a) Odvolání daru pro nouzi
 - b) Odvolání daru pro nevděk

Pojem darování

- § 2055 odst. 1: „Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.“
 - převod vlastnického práva k věci:
 - chápat široce: věc je každá majetková hodnota, která může být předmětem právního obchodu
 - není upraveno jako odlišný zvláštní typ (např. zápůjčka, výpůjčka, bezúplatný příkaz atd.)
 - lze uvažovat o analogické aplikaci alespoň některých pravidel o darování?
 - Tzv. reálné darování (§ 2057 odst. 2)?
- § 2055 odst. 2: vztah ke společenské úsluze
 - Objektivní X subjektivní pojetí společenské úsluhy

- X slib daru (§ 2056)
- X opuštění věci, odmítnutí dědictví
- X poskytnutí zajištění (ručení, zástava, zajišťovací převod práva)
- X tzv. darování orgánů (31 transplantačního zákona)

Zvláštní požadavky na platnost darování

- Písemná forma (§ 2057):
 - Věci zapsané do veřejného seznamu
 - Konvalidace podle § 582 odst. 2 věta druhá?
 - Není plněno při uzavření smlouvy
 - sem náleží i darování pro případ smrti
 - srov. ke konvalidaci i § 2997
 - srov. též zvláštní úpravu změny okolností (viz dále)

- Rozsah darování (§ 2058)
 - Existující X budoucí majetek (max ½)
 - Darování věci, kterou má dárce nabýt v budoucnu

- Darování osobou omezenou ve svéprávnosti (§ 2066)
 - v rozsahu, ve kterém obecně může jednat,
 - darovat nebo přijmout dar malé hodnoty nebo dar obvyklý
 - ale: § 65

- Darování ve zdravotnickém nebo sociálním zařízení (§ 2067)

Speciální případy darování

- **Odměnové darování (§ 2060)**
 - Odměna nebo dar?

- **Vzájemné darování (§ 2061)**
 - Úplatná smlouvy X dar?
 - „Dar“, u kterého si dárce vymíní poskytnutí „daru“ druhou stranou
 - „dary“ jsou rovnocenné
 - „dary“ nejsou rovnocenné
 - X „protože jsi (dříve) dal XY, tak ti též dám YZ“

- **Darování podpory (§ 2062)**
 - Přejít na dědice?

- **Darování pro případ smrti (2063)**
 - X odkaz
 - Přijetí daru obdarovaným
 - Vzdání se výslovně práva dar odvolat
 - X § 2068 an. (srov. § 2076)
 - Vydání listiny

- **Tzv. smíšené darování** (negotium mixtum cum donatione; srov. např. § 1794)
 - významné např. u odpovědnosti za vady
 - Kolmačka, V. Práva z vad při smíšeném darování. ČPVP, č. 3/2021, s. 447 – 482.

- **Darování s příkazem**
 - Modus X příkaz ve smyslu příkazní smlouvy
 - X úplata
 - Poskytnutí daru předchází příkaz: § 2064
 - Následky porušení?
 - srov. vztah k úpravě příkazu při pořízení pro případ smrti (§ 1569)

Zvláštní úprava změny okolností (§ 2059)

- Při darování, které není plněno při uzavření smlouvy
- Oprávnění dárce odstoupit od smlouvy:
 - „změní-li se po uzavření smlouvy okolnosti do té míry, že by plnění podle smlouvy vážně ohrozilo dárce výživu nebo plnění dárce vyživovací povinnosti.“
- Pokud již bylo plněno: odvolání daru pro nouzi (zde nikoli odstoupení); § 2068 an.

Odpovědnost za vady při darování a NŠ (§ 2065)

- Neplatí obecná úprava: § 1914
- Vědomě vadné plnění
 - Právní vady: jen plnění cizí věci?
 - Faktické vady: bez omezení
- Právní následky:
 - Náhrada škody
 - Právo na odstoupení a vrácení daru

Odvolání daru

Odvolání daru pro nouzi (§ 2068 an.)

- Předpoklady:
 - Po darování dárce upadne do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen
 - Obdarovaný není sám v obdobné nouzi
 - Stav nouze si dárce nepřivodil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti
- Právní následek odvolání: právo žádat vrácení daru
 - Účinky ex nunc
 - Je třeba soluční smlouva?
 - Rozsah: pro zabezpečení nutné výživy (max: § 2078)
 - Děditelnost práva odvolat dar (§ 2070)

Odvolání daru pro nevděk (§ 2072 an.):

- Předpoklady:
 - Obdarovaný dárci ublížil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy
 - § 2072 odst. 2: „obdarovanému“ (?)
 - Nebylo prominuto
- Následek:
 - Odstoupení od smlouvy: tj. *ex tunc*
 - Zvláštní režim vypořádání oproti BO: vydání in natura nebo peněžní náhrada (viz dále)
 - Děditelnost: § 2074
 - Lhůta: 1 rok (subj.) – promlčení
 - Nevděk jako důvod nepoctivé držby (§ 2073)

Rozsah vydání při odvolání daru

- Základní pravidlo: § 2078: Odpadnutí daru, resp. jeho hodnoty
 - Odvolání pro nouzi: § 2078 je maximální rámec, ve kterém se uplatní § 2068 odst. 1 věta i.f.
 - Odvolání pro nevděk:
 - plně § 2078 (???)
 - pb: obdarovaný přijde o majetkovou hodnotu ještě před nevděčným jednáním (?)
 - od nevděku: navíc práva vůči nepoctivému držiteli (§ 2073, 1000).

Koupě

Osnova - koupě

1. Vymezení koupě
2. Struktura právní úpravy
3. Základní povinnosti prodávajícího
4. Základní povinnosti kupujícího
5. Vymezení předmětu koupě
6. Nebezpečí škody na věci

7. Práva z vadného plnění
 - a) Obecně a u věcí movitých a nemovitých
 - b) Při prodeji spotřebiteli (zboží v obchodě)
8. Koupě nemovitostí (s výjimkou práv z vad)
9. Prodej spotřebiteli (s výjimkou práv z vad)
 - do novely: Prodej zboží v obchodě
10. Koupě závodu (v rámci obchodního práva)
11. Vedlejší ujednání při kupní smlouvě

Vymezení koupě

- Zohledňuje se návrh novely OZ (tzv. spotřebitelská novela)
 - sněmovní tisk 213/0
 - <https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=208482>

- § 2079 odst. 1: „
 - prodávající se zavazuje, že kupujícímu odevzdá věc, která je předmětem koupě, a umožní mu nabýt vlastnické právo k ní,
 - kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí prodávajícímu kupní cenu.

Kupní smlouvy X smlouva o dílo

Pb.: věc, která má být teprve zhotovena

- ~~KS: vždy smlouva o dodání spotřebního zboží, které je nutné sestavit nebo vytvořit (§ 2085 I 2)~~
- Materiál X činnost (§ 2086):
 - Zásadně KS
 - SD: převážná část plnění dodavatele (dle hodnoty) spočívá v činnosti (byť by vyráběl ze svého materiálu) - § 2086 II
 - SD: nabyvatel má dodat podstatnou část materiálu – 2086 I (předpoklad, že závazek dodavatele spočívá převážně v činnosti)
 - ~~X výjimka: viz výše — spotřební zboží~~
- SD: vždy zhotovení stavby (§ 2587 věta druhá), tj. má-li být zhotovena stavba

Struktura právní úpravy

- Obecná ustanovení (§ 2079 – 2084)
- Koupě movité věci (§ 2085 – 2127)
- Koupě nemovité věci (§ 2128 – 2131)
 - Přiměřeně i pravidla o koupi movité věci (§ 2131)
- Vedlejší ujednání při kupní smlouvě (§ 2132 – 2157)
- Zvláštní ustanovení o prodeji spotřebiteli (§ 2158 – 2174)
 - do novely: prodej zboží v obchodě
- Zvláštní ustanovení o koupi závodu (§ 2175 – 2183)

Základní povinnosti prodávajícího

- **Odevzdání věci:** umožnění nakládání s věcí v místě plnění + včasné oznámení (§ 2088)
 - Včetně dokladů (srov. též § 2094)
 - Náklady: spojené s odevzdáním: prodávající; spojené s převzetím: kupující (§ 2082)
 - Zvláštní případ: zasilatelský dluh (§ 2090, 2091)
- **Umožní kupujícímu **nabýt vlastnické právo****

Základní povinnosti kupujícího

- Zaplacení kupní ceny
- Převzetí věci
 - Prodlení s převzetím věci není jen prodlením věřitele, nýbrž jde o porušení primární povinnosti plnění (je prodlením dlužníka)
 - důsledek: nejde o pouhou nepravou povinnost (*Obliegenheit*), nýbrž lze žalovat na plnění – aby bylo soudem uloženo převzetí věci
 - Prodlením s převzetím vzniká právo svépomocného prodeje (§ 2126, 2127)

Určení kupní ceny

- Obecně: alespoň způsob jejího určení (§ 2080)
 - Lex spec. vůči § 1792?
- Movité věci: vůle uzavřít KS bez určení kupní ceny (§ 2085)
 - Výkladové pravidlo: vychází se z čisté hmotnosti (§ 2119 odst. 2)
- Nemovité věci: odkaz na mov. (§ 2131)
- Koupě závodu: § 2176

V dalším výkladu je zejména zohledněna úprava koupě movitých věcí

Určení předmětu koupě

- Individuálně určený
- Druhově určený
 - k jakému okamžiku dochází k individualizaci (sporné)?
 - splněním nebo
 - prodlením kupujícího s převzetím + specifikace
 - srov. § 2124: přechod nebezpečí
 - v případě uplatnění konsensuálního principu dochází i k nabytí vlastnictví (srov. § 1101)
- Dodatečné určení vlastností předmětu koupě kupujícím (§ 2089)
 - Pokud kupující neurčí včas: přechází na prodávajícího
 - Ten musí informovat kupujícího, který má ještě možnost nesouhlasit
 - nevyužije-li této možnosti, musí strpět volbu provedenou prodávajícím
- Dodání většího množství věcí (§ 2093)

Přechod nebezpečí na věci

- Nebezpečí nahodilého poškození nebo nahodilé zkázy věci
 - „nahodilé“ ve smyslu náhody v obligačních vztazích
- Vada, resp. zánik jde k tíži toho, kdo nese nebezpečí
- Jde tak i o *lex specialis* k úpravě následné nemožnosti plnění

- **Podstata je zvláště vyjádřena v § 2125, avšak platí obecně:**
 - (1) Škoda na věci, vzniklá po přechodu nebezpečí škody na věci na kupujícího, nemá vliv na jeho povinnost zaplatit kupní cenu, ledaže prodávající škodu způsobil porušením své povinnosti.
 - *Význam: kupující nemá právo na náhradu škody ani práva z vadného plnění*
 - *výjimka: škoda vznikla z důvodu porušení povinností prodávajícího (např. dodal nesprávný návod k použití)*
 - (2) Odstavec 1 se nepoužije, uplatnil-li kupující právo žádat dodání náhradní věci, nebo odstoupil-li od smlouvy.
 - *Nepřesná formulace: znamená, že když kupující uplatnil tato práva z vady vzniklé před přechodem nebezpečí, tak na něj nepřechází nebezpečí ohledně další škody, byť by věc již převzal.*

Okamžik přechodu nebezpečí škody na věci

- Obecná úprava KS (§ 2082)
 - Současně s nabytím vlastnického práva
 - Nabytí před odevzdáním: prodávající má práva schovatele (srov. § 2403 an.)
 - Při odložení účinnosti smlouvy, nejdříve účinností smlouvy
- Koupě movité věci (§ 2121 an.)
 - Převzetím kupujícím (§ 2121 odst. 1)
 - spec.: převzetí od třetí osoby (2122)
 - spec.: při zasilatelském dluhu (§ 2123)
 - Nepřevezme-li:
 - umožněním nakládat s věcí (§ 2121 odst. 2)
 - koresponduje s úpravou prodlení dlužníka: § 1974

- **Věci určené podle druhu (§ 2124)**
 - I zde se uplatní § 2121, avšak § 2124 stanoví výjimku:
 - Nebezpečí nepřejde dříve, než dojde ke specifikaci: musí být tedy naplněn jak § 2121 tak i specifikace ve smyslu § 2124
 - Tzn.: specifikace před předáním nepostačuje
 - Dále např. umožnění nakládat (např. výzva k dostavení se do skladu, kde bude vydáno zboží (dosud nespecifikováno) + jeden z uskladněných kusů zanikne

- **Koupě nemovité věci (§ 2130)**
 - Ujednaná doba převzetí věci
 - Obsahově odpovídá § 2121
 - Pokud by byl prodávající v prodlení s předáním: § 1974
 - **Není-li ujednaná doba převzetí (nepřebírá se)**
 - § 2082

Děkuji za pozornost